

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
Klasični dnevnik Slovenov
Klasični dnevnik Slovenov

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostor, 2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication: 2657 So. Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4964.

LETO—YEAR XVIII. Chicago, Ill., četrtek, 24. decembra (Dec. 24), 1925. Subscription \$5.00 STEV.—NUMBER 301
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

BOŽIČNO DARILLO WESTNIM DELAVCEM

Denarja primanjkuje za izplačevanje mese. — Pa so dobili počitnice čez božične praznike.

Chicago, Ill. — Okrog osem sto mestnih delavcev je bilo odloženih za nedoločen čas, ker ni denarja za blagajni dotičnih mestnih departamentov. Delavci pripadajo raznim strokam, ki so bili odloženi. Med njimi so električarji in tehnične osebe. Okrog sto delavcev bo začasno odloženih prihodnji teden. Tako so božična darila, ki jih prejema delavci.

Bogati davkotajci so seveda največ krivi, da se te periodične odložitve mestnih delavcev ponavljajo leto za leto. Bogati podjetniki skrivajo vrednost svojega premoženja, da jim ni treba plačati davkov. Če bi te bogate davkotajce prisilili plačevati davke, bi ne bilo le dosti denarja za mestnih blagajnih, da se izvrše potrebna dela, tudi davki bi bili precej znižani. Ali kdo naj prisili bogate davkotajce plačevati davke, dokler delavstvo glasuje za kandidate, ki jih priporočajo političarji starih strank? Nihče!

Čikaško delavstvo je torej precej samo krivo, da morajo mestni delavci na neprostovoljne počitnice zaradi davkotajcev ob času, ko denar najbolj potrebujejo.

Feng je zmagal v bitki tajski civilni vojni

Ljudska armada je vzela Tientsin in zdrobila odpor Cingovega zavzemnika. Japonci razorožujejo Čingove čete.

Peking, 23. dec. — Ljudske čete pod vodstvom "kristjanskega" generala Feng Ju-hsiana so včeraj v ljuti bitki temeljito premagale armado generala Li-Cing-linga, guvernerja province Čihli in zaveznika propadlega mandžurskega diktatorja Čang Tsiolna, ter okupirale mesto Tientsin.

Tokio, 23. dec. — Časnikarska agentura Kokusai poroča, da je poražen mandžurski guverner Čang sklenil zapustiti Mukden. Ostanki njegove armade so pribežali v Mukden, kjer so jih Japonci razorožili. Revolucionarna armada generala Kuo Sung-linga stoji zapadno od Mukdena.

NESLANA ŠALA JE KONČALA S SLABIMI POSLEDICAMI

Chicago, Ill. — Avto, v katerem so sedeli dva mladeniča in dekle, je bežal z veliko hitrijo pred policijskim avtom, ki je sledil avtu, ker sta policaja mislila, da v njem sedi ugrabljen dekle. Pri tej gonji se je pa prvi avto zaletel v avto zbornice zdravniške dr. Kohn Lipieclega. 23-letni Robert Johnson, ki je vozil, je prejel smrtno nevarne poškodbe. 18-letna Florence Kayser je zlezla iz podrtih avta in povedala policajema, da ni ugrabljena, ampak da je navadna šala. Mladenčiča sta jo za šalo vlekla v avto.

Avstralija obdavi ameriške filme.

Sydney, Avstralija, 23. dec. — Zbornica avstralske države New South Wales je sprejela naredbi, ki določa, da vsak lastnik kinogledališča plača pet šillingov davka od vsakega predvajanega filma, ki ni bil izdelan v Avstraliji. Najbolj so prizadeti ameriški filmi, ki jih največ predvajajo v New South Walesu.

Pregled dnevnih dogodkov

AMERIKA.

Senator La Follette predlaga, naj senat preišče finančno stanje premogovniških magnatov.

Coolidge je dal razumeti, da vlada Združenih držav sprejme vabilo k razorožitveni konferenci.

Katastrofa v rudniku je zahtevala dvanajst rudarjev.

Skandal grško-katoliškega duhovnika pred poroto.

Železniška družba je razdelila nagrade, kar pa je le v škodo delavstvu.

Ameriški kapitalisti spoznavajo, da bi jim kitajska avtonomija koristila.

Božično "darilo" za čikaške delavce.

Green svari delavstvo pred propagando fašistov.

PO SVETU.

Za Francijo še ni videti nobene rešitve iz finančne krize.

Angleži poverijo bojevanje na suhem s Turki Italijanom in Grkom.

Ostre debate o taktiki na seji kongresa ruske komunistične stranke.

Iz civilne vojne na Kitajskem.

Dvanajst rudarjev zaduženih v Bellaireu

Zalosten Božič za njihove sivoce.

Bellaire, O. — Ogenj je zaprl izhod iz Webbevega rudnika, ki se nahaja južno od tukaj. V rudniku je delalo 79 rudarjev. Mrtvih je dvanajst. Poročila o mrtvih so zelo pičla in nejasna. Rešili so na delu. Izvedeti se ne more, koliko rudarjev je še v rudniku. Ti rešili so prinesli sedem mrtvih iz rudnika. Osmi rudar je še dihal, ko so ga prinesli iz rudnika, ali je kmalu nato umrl.

Med rudarskimi družinami se je naselila velika žalost. Kajti nesreča se je dogodila tik pred Božičem. Kapitalistični gospodarci sistem prireja delavstvu take Božiče. Zdej je nesreča v tovarni, nato v rudniku ali pa na morju zaradi zločinske podjetniške nemarnosti. Vse to se vrši v večjo proslavo malika — profita.

Za Francijo ni še nikjer videti rešitve

Levičarski blok v zbornici je odločen, da prevzame kapitala je edina rešitev.

Pariz, 23. dec. — Jasno je, da tudi sedanjí finančni minister Doumer ne prinese Franciji rešitve iz finančne krize. Frank zopet pada in situacija je zopet tam, kjer je bila, ko je Loucheur podal ostavko. Edini Doumerjev načrt je, da se povečajo davki in izterjajo stare, zaostale davčne naklade. Socialisti so odločni, da ne sprejmejo nobenega načrta, ki ne uključe naklade na kapital. Prevzete gotovega odstotka kapitala je edino sredstvo, ki potegne Francijo iz finančnega močvirja, pravijo socialisti. Njim se pridružujejo tudi radikali v večjem številu.

DELAVČEVE DIVIDENDE.

Pajmer, Mich. — John Tallus, rudar, star 74 let, je bil 22. t. m. ubit v tujaknjem rudniku Isabella. Plast kamena je padla nanj in ga zmočkala.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-anglško slovnico", katere je izdala in ima na prodaj Književna matrica S. N. P. J.

NAROČITE SI KNJIGO "Ameriški Sloveni"

NAGRADE PRI NAŠAJO MOGOT-CEM DOBIČKE

Za delavstvo so pa prava šiba. — Priganjajo jih k delu, da daje zadnjo moč od sebe.

Chicago, Ill. — Železniški uslužbenci na Southern železnici igrajo letos Miklavža za delničarje te družbe. Med te delničarje se bo še posebej razdelilo \$2.400.000. Ta denar prihaja, ker je družba znala z nagradami na poseben način istiniti več dela iz svojih uslužbencev.

Ta neprilakovana prosperiteta železniške družbe se zrcali v profih prvih deset mesecev leta 1925, ki so dosegli \$23.202.324, medtem ko znašal v istem času leta 1924 le \$23.991.235, v letu 1923 v ravno tem času pa samo \$22.650.482. V letu 1925 so bili dohodki železniške družbe v tem času za dva milijona dolarjev nižji kot v letu 1923, ampak stroški so bili znižani za približno osem milijonov dolarjev.

Nagrade se izplačujejo, ker so štiri železničarske bratovščine podpisale pogodbo z železnico za tri leta. Ta pogodba je postala veljavna z dnem 1. marca leta 1924. Pogodba določa najnižjo mezo, ki se povisa približno za pet odstotkov za stalne uslužbenice v potniški službi v razmerju števil prepeljanih potnikov.

To pomeni, da morajo stalni uslužbenci izvršiti več dela. Ako imajo uslužbenec uspeh v letu 1924, tedaj bodo prejeli kot nagrado v letu 1925 en odstotek in pol od svoje meze v letu 1925. Ako imajo uspeh v letu 1925, tedaj prejmejo kot nagrado v letu 1926 tri odstotke od njih meze v letu 1926.

Železniška družba bo napravila letos 16 odstotkov profita od vloženega kapitala, ker je uvedla ta sistem. V letu 1924 je imela dvanajst odstotkov profita, v letu 1923 pa samo deset odstotkov.

KUBANSKA VLADA RAZBIJA DELAVSKA STROKOVNA DRUŠTVA.

Washington, D. C. — Brzojavke, ki jih je prejel William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, prosijo Greena, da intervenira kot predsednik Pan-ameriške delavske federacije in tako obvaruje delavske unije pred popolnim uničenjem. Brzojavke seveda niso podpisane iz dobro znanih razlogov.

Te brzojavke povedo odprto, da se je kubanska vlada odločila razpustiti delavske strokovne organizacije s pomočjo zarot, ki jih je skovala policija kot poslušno orodje gospodarskih mogotcev. Policijski provokatorji so raznesli neškodljive borbe in jih razpostavili po takih krajih, da lahko dolže delavce tega čina. Predsedniki delavskih strokovnih organizacij so bili takoj obtoženi kot nevarni bombolci.

Ena izmed brzojavk pripoveduje, da se Mella, vodja stavke, ki je v zaporu obtožen dinamičnega tatarstva, nahaja v zelo kritičnem položaju, ker je priredil gladovno stavko, odkar je v ječi. Vsi delavski protesti, ki so jih priredili delavci v Havani proti takemu ravnanju z delavci, so zaman.

Na Greena apelirajo, da vložil protest pri ameriški, mehiški in kubanski vladi v imenu organizacije, v kateri so združeni delavci v vseh treh deželah. Green je takoj prišel preiskavati obtožbe, da se preprča o njih resničnosti.

Velika železniška nesreča v Franciji.

Pariz, 23. dec. — Ekspresni vlak Basel-Pariz je včeraj skočil iz tira v Noisy-le-Lecu v departamentu Seine. Po prvem poročilu je bilo blizu 60 potnikov ubitih.

La Follette zahteva skloje glede rudarske stavke v Pennsylvaniji

Predlagal je, da senat poizve finančno stanje magnatov antracitnega premoga.

Washington, D. C. — Senator R. M. La Follette iz Wisconsin, sin pokojnega La Folletta, je v sredo predlagal v senatski zbornici, da senat vpraša zakladniški departament za poročilo, ki pokaže finančni položaj lastnikov antracitnih premogovnikov v Pennsylvaniji. Na podlagi tega poročila senat lahko sklepa, da li so baroni trdega premoga upravičeni odklanjati mesdne zahteve rudarjev.

La Follette je zahteval, da se takoj glasuje o njegovem predlogu, toda pennsylvanski senator Reed je bil proti temu in stvar je bila odložena.

Green svari delavce pred fašistovsko propagando

Predsednik A. D. F. ostro bleda s Mussolinijem in njegove agitatorje v Ameriki, obenem pa maha po komunistih.

Washington, D. C. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je v sredo v posebnem bletinu, naslovljenem na delavske unije, opozoril ameriško delavstvo na fašistovsko propagando v Združenih državah. Propaganda se razvija predvsem med italijanskimi imigranti in sili med italijanske delavce, ki so organizirani v delavskih unijah. Fašisti odvrčajo italijanske naseljence od naturaliziranja in delajo razdor med njimi.

Green je ostro napadel Mussolinijev režim, ki je zaslužil 40 milijonov Italijanov doma. To pa še ni dosti Mussoliniju, kajti fašizem hoče zaslužiti vsaj milijensko, če ne aktualno, tudi Italijane v inozemstvu. Družine ameriških Italijanov, ki so postali ameriški državljani, so doma persekutirane, kakor da bi izvršile kak zločin.

Green pravi, da fašizem in komunizem sta v bistvu enaka, ker oba, vsak na svoj način, pobijata parlamentarizem in politično demokracijo ter stremita po diktaturi. Valed tega poziva Green člane Ameriške delavske federacije, da trebi jo iz svojih vrst fašiste kakor komuniste.

Božična darila

Erie, Pa. — Trije otroci od 5. do 12. leta so bili zadušeni in sedem ranjenih v paniki, ki je sledila, ko se je podrla klop v Erie areni, kjer je bila božična predstava za otroke v torsk zvečer. Okrog 5000 otrok, ki so čakali na darila, je bilo v areni ob času nesreče.

Two Harbors, Minn. — Charles Soperberg, star 51 let, je v pondeljek zvečer zabodil v snegu, ko je iskal božično drevesce. Drugi dan so ga našli zmrtznega.

Bellaire, O. — Dvanajst rudarjev je v torsk izgubilo življenje v premogovniku Webb, v katerem je izbruhnil ogenj.

Veliki viharji v Evropi; 15 mrtvih.

Pariz, 23. dec. — Silen vihar, ki je v pondeljek zvečer divjal v severozapadnem delu Francije, je naredil veliko škodo. Dvanajst oseb je izgubilo življenje, mnogo je ranjenih in materialna izguba se čeni na več milijonov frankov. Vihar je prevrnil čoln na reki Seni in devet oseb je utonilo.

Stockholm, 23. dec. — Tri osebe so izgubile življenje v strašnem viharju, ki je včeraj pometel švedsko obrežje.

Radl praznika "Prosveta" je tri ne žide.

ANGLIJA NAJANE ITALIJO IN GRKE ZA VOJNOŠ TURKI

London skuša kupiti Turke s denarjem, toda grozi jim s teško kaznijo, če se izlopa ne odpojejo Mosulu. Rusija bo nevtralna.

Pariz, 23. dec. — Čeprav so vsa poročila iz Londona pod vtisom, da se spor med Anglijo in Turčijo radi Mosula poravnava mirno, in čeprav oficijelne vesti iz Rima emfatično dementirajo poročila, da bo Italija sodelovala v kasniški ekspediciji lige narodov proti Turčiji, je danes prišla iz dobrega vira ponovna vest, ki razkriva angleški načrt oborožene akcije napram Turkom.

Načrt se glasi, da bo Anglija na vse načine poskusila mirno poravnati mosulski spor in v ta namen ponudi Kemalu razna finančne in druge koncesije. Ako pa turška vlada ostane trdovratna, tedaj je vojna neizogibna. Anglija bo alcer vodila pomorske demonstracije v turških vodah, toda bojevanje na suhem bo poverjeno Italijanki in grški armadi. Mussolini bi podprvil ta korak iz dveh razlogov. Prvič bi rad pokazal moč fašizma, drugič bi mu vojna zelo prav prišla za odvrtitev ponornosti od njegovih notranjih sitnosti v Italiji. Vrhunega bi bila Italija naplačana s gotovimi turškimi otoki in sfero vplivnosti v Mali Aziji. Grki tudi komaj čakajo, da se osetijo nad Turki za zdnji poras v Mali Aziji. Poleg tega bi Grki dobili vhodno trgovino in najbrž tudi Smirno kot plačilo. Anglija je vse to predvidevala in zato smatra, da sta Italija in Grka najpripravnejša, da ju liga narodov najame za kaonovanje Turčije, če ne sprejme njeneza zaključka.

London, 23. dec. — Premijer Baldwin in turški poslanik Ahmed Ferid baj sta včeraj tajno konferirala glede Mosula. Izid sestanka še ni znan.

Angara, 23. dec. — Turški premijer Ismet paša je včeraj naznanil v narodni skupščini, da vlada čaka na povratek Rpdki beja, voditelja turške delegacije v Ženevi, predno more poročati o sporu s Anglijo.

Vlada je danes objavila tekst rusko-turške pogodbe nevtralnosti. "Nakimet Millie", uradno glasilo turške vlade, ki je objavilo besedilo, dostavlja, da to je rusko-turški odgovor na lokarnski pakt.

Ostre debate na mekovskem kongresu

Zinovjev in Stalin sta v konfliktu glede tolaženja Leninskih taktičnih točk.

Moskva, 23. dec. — Na večerajšnji seji kongresa ruske komunistične stranke je bila vroča debata med voditelji dveh struj. Zinovjev in Buharin sta bila na eni strani, Rikov in Tomski pa na drugi. Zinovjev je ljuto napadel Stalina, tajnika stranke, radi njegovih izjavljanj o notranjem in mednarodnem položaju na pondeljekovi seji. Glavni predmet debate je bilo tolaženje raznih točk Leninove taktike in doktrin.

Sirei ubili čez sto Francozov v novi bitki.

Bagdad, 23. dec. — Semkaj je prišla vest, da so rebelni Druzi obkolili Homs v Siriji in uničili francosko posadko. Sto francoskih vojakov in dva častnika sta bila ubita. Poročevalec javlja dalje, da upor v Siriji še vedno narašča.

Beirut, Sirija, 23. dec. — Francoski komisar Jouvenel je včeraj razglasil splošno amnestijo za vse rebele, ako odlože orožje in sprejmejo mirovne pogoje.

Amerika se odzove vabilu lige narodov na razorožitveno delo

Predsednik Coolidge je dal razumeti, da bi rad videl, da ameriška vlada pošlje delegata v pripravljajni odbor razorožitvene konferencie.

Washington, D. C. — V torsk je prišla iz Bele hiše avtoritativna vest, da vlada Združenih držav sprejme vabilo lige narodov na sodelovanje v pripravljajnem delu za razorožitveno konferenco. Uradna vest glede tega se pričakuje v par dneh.

Coolidge je imel v torsk več privatnih konferenc s raznimi političnimi voditelji, od katerih je najbrž hotel izvedeti, kako bo sprejetje vabila vplivalo na senatske in kongresne kroge in na javnost sploh. Med drugimi, ki so konferirali s predsednikom, sta bila tudi bivši državni tajnik Hughes in polk. E. M. House, bivši osebni svetovalec predsednika Wilsona in velik pristaš lige narodov. Kakor poročajo, bo vsekakor Hughes ameriški odbornik v pripravljajnem odboru razorožitvene konferencie.

Ameriški kapitalisti naklonjeni kitajski avtonomiji

Avtonomija bo koristila toliko njim, v kolikor bo škodovala britakim kapitalistom. — Ljubzen do dobika in ne ljubezen do svobode kitajskega ljudstva govori in priporoča, da se naj prama Kitajski avtonomija glede colnine.

Chicago, Ill. — V Ameriki je sedaj pogosto in prav močno čuje kile, naj se ne delajo ovire kitajskim narodnim aspiracijam in Kitaju za kontrolo colnine. Ker se na svetu ne zgodi nič brez vzroka, imajo tudi taka priporočila svoje vzroke. Vzrok za ta pojav tiči v priložnosti za večje izkoriščanje kitajskih delavcev v konkurenčnem boju s delavci starih kapitalističnih dežel. Vzrok je torej popolnoma gospodarski in brez idealov.

Trgovski departament pravi v nekem svojem poročilu o kitajski colninski avtonomiji, da naj Američani s popolnoma gospodarskega stališča podpirajo tak razvoj. Kajti če se v Kitaju prične razvijati industrija, bodo prihajala iz Kitaja večja naročila v Ameriko za stroje, produkte in železa in jekla, motorje in železniške materiale, medtem ko bo pojemanje uvoza za blago in bombasta prav malo škodilo Ameriki. Kajti industrializiranje Kitaja ne more učinkovati na drug način za Ameriko, kakor da poveča trg za uvoz ameriških strojev.

Gospodujoči kapitalisti dobro vidijo, da jim nese več profita, ako denar nalagajo v kitajskih podjetjih, kakor v domačih in izvažajo v Ameriki izdelano blago v Kitaj. Razlog za tako početje je iskati v tem, da je kitajsko delavstvo neorganizirano, v Ameriki pa postoje precej močne delavske unije. Amerika je vodilna kapitalistična sila, ki ima na kupe nenaloženega kapitala. Iz tega sledi, da bodo ameriški kapitalisti prav radi vlagali denar v kitajsko industrijsko podjetja in tako dajali pogum kitajskim kapitalistom, da naj prično proizvajati, kar bo škodilo gotovim britakim in japonskim kapitalističnim interesom.

Ze pred več ko dvema letoma je načelnik finančne in preiskovalne divizije trgovskega departamenta, Jones, opozarjal na razmere v ameriški industriji, ki kličejo, da se izgrta ta poteza. Naglašal je, ko bo v Ameriki odpravičeno pomanjkanje domov in bodo izvršena naročila za vzpo- (Dalje na 8. strani.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narodnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cipro \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z uredništvom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Nov. 30-25) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla narodnina. Ponovito jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

DIKTATURA V PRIVATNIH PODJETJIH.

Koliko besede imajo delavci v privatnih podjetjih, v katerih ni priznana delavska strokovna organizacija? Prav nobene. Podjetnik ukazuje v takem podjetju. On določa delavne ure, mezdo in razmere, v katerih morajo delavci delati. Gorje delavcu, ki črha kakšno besedo o slabih delovnih razmerah, predolgem delavniku in slabi in nizki mezdi ali delavski organizaciji. Tak delavec je hitro vržen na cesto ne glede nato, če ima veliko družino. Podjetniki, ki nočejo slišati nič o delavski organizaciji, so jetničarji svojih delavcev. Delavci morajo ravno tako ubogati podjetnike v delavcem povračilnih podjetjih kot kaznjenci ječarja.

Nekateri podjetniki so celo tako nesramni, da hočejo ukazovati svojim delavcem, kako se morajo oblačiti. Zgodilo se je, da uslužbenkam so v trgovinah predpisali, kako si morajo striči lase. Nekoč je neka trgovska tvrdka ukazala svojim prodajalkam, kako morajo obleči nogavice. Iz te odredbe so se norčevali celo časnikarji, ki so zaposleni pri velikih dnevnikih, ker se jim je zdela prebada.

Nekateri podjetniki se tudi brigajo, kako delavci živijo na svojih domovih. Za njimi vohajo, ako hodijo v cerkev, če zahajajo na politične shode, posebno na delavske. Drugi podjetniki žele izvedeti, koliko so delavci sebi in svojim družinam odrgali od ust za slabe čase. Nekateri podjetniki žele izvedeti, ako njih delavci uživajo opojne pijače.

Podjetniki, ki poizvedujejo za svojimi delavci, kakšno je njih privatno življenje, odslova kraj hitro delavca, ki ni po njih mnenju v privatnem življenju tak, kot so zamislili podjetniki, da mora biti. Tako ravnanje je seveda poseganje v osebne pravice drugih državljanov, kar bi seveda ne smelo biti.

Podjetnik, ki ukazuje svojim delavcem, kako se morajo obnašati v privatnem življenju, je diktator najhujše vrste. Taki diktatorji upijejo najbolj glasno, da jim hočejo delavci diktirati v njihovem podjetju, kadar se hočejo organizirati, da se osvobodijo najstrožje podjetniške diktature. Prav radi dajejo intervjuje poročevalcem na-uzdanega časopisja o delavski diktaturi. Taki intervjuji imajo namen nahujskati javnost proti delavcem, ki snujejo organizacijo, preden pride do resnega konflikta med podjetnikom in delavci glede priznanja delavske organizacije v podjetju. In če se v takem slučaju poslužijo delavci svojega skrajnega orožja — stavke, tedaj vse nauzdan-protidelavsko časopisje zapoje pesmico o delavski diktaturi in sicer vsak list po svoji. Najbolj seveda ob taki priliki udrihajo po delavski strokovni organizaciji, ker delavska strokovna organizacija že v mejah današnje kapitalistične družbe odpravlja podjetniško diktatorstvo v podjetju. Drugi udrihajo ob taki priliki po socializmu in govorančiji, da bo socialistična človeška družba velika kaznilnica. Dokazov seveda ne povejo nobenih za svojo trditve. K taki trditvi k večjem se dodajo drugo lažnivo in bedasto trditve, da bo osebna svoboda popolnoma ubita. V resnici bo pa v socialistični človeški družbi osebna svoboda tako velika, da bodo celo lenuhi lahko uživali sadove svojega dela. T. j., vsak koristen član človeške družbe bo deležen sadov svojega, lenuh pa tudi. To pomeni, da bo moral lenuh tudi opravljati koristno delo za človeško družbo. Danes je seveda drugače. Tam po Kaliforniji, Floridi in raznih drugih letoviščih lenarijo bogati lenuhi, ki niso še nikdar izvršili najmanjšega koristnega dela za človeško družbo, uživajo pa le sadove duševnih in ročnih delavcev, ki delajo v industriji in poljedelstvu. Te gospodarske enakopravnosti se boje podjetniški diktatorji, pa njih najeti časnikarski kuliji, ki pišejo, da bo v socialistični človeški družbi tako strašna diktatura, da bo vsa človeška družba izpremenjena v eno samo veliko kaznilnico.

Veliko bolje je, da podjetniški diktatorji in njih najeti pisarji, kar ogledajo današnjo človeško družbo, in našli bodo veliko diktatorjev in carjev v privatnih bizniških podjetjih, ki delavcem ne privoščejo najmanjše svobode v podjetju, nekateri pa celo ne v privatnem delavčevem življenju.

NAŠI ODNI

"NA DNU".

Spisal Maksim Gorki.

Hauptman je spustil vse pekienske sile na zemljo, s tem, da ga budi in vabi, naj začne življenje na novo. Nekdanjemu igralcu, kateri je sedaj brez imena kot zgubljen pes, pravi, da je upanje za kroničnega pijanca kot je on.

Luka. Zdravi se! Pijance zdaj zdravijo, ališ! Zastonj jih zdravijo, bratec. Tako zdravilišče so napravili za pijance, da bi jih zastonj zdravili. Vidiš, priznavajo, da je pijanec tudi človek in so veseli, če se hoče zdraviti. Vidiš — pojdi! Pripravi se! V roke se vzemi, zberi se! Potrpi! Potem ozdraviš in začel boš spet živeti lepo, na novo! Ravnotako aktaš prepojitosti z upanjem v samega sebe, Nataša in Vaska Pepel. Potem pa nadaljuje na zelo preprost način s svojo filozofijo življenja, v kateri razlaga, da je treba imeti usmiljenje s človekom in tolažiti nepotolažene in v silo rabiti laž, ako ta tolaži.

Zaupanje in nova vera zelo učinkuje na nesrečneže. Poskušajo se dvigniti iz družabnega močvirja, ali prekasno je prišel k njim. Energija in volja je zlomljena v njih; razmere se pa tako sučejo, da jih vedno pahnemo nazaj — na dno! Že sta se Nataša in Vaska odločila na novo pot v življenje, ali ni jima bilo dano, da bi ušla usodi. V prepiru s svojo sestro Vasilico, Nataša je vaa opečena od vrele vode, katero so nalašč zlijali nanjo. Vaska prikači na pomoč svoje ljubice, sreča moža Vasilice in ga ponesreči ubije. Tako padajo zavrnenci družbe nazaj — na dno! In tragedija pri tem je, da ne padajo nazaj radi njih slabih nagonov, nasprotno, njih dobri nagoni in nameni jih vržejo nazaj — na dno! Edina tolažilna luč, katere nam ostane, je fakt, da navdahnjenje Luke prinese "Pesem človeku" iz ust Satina, tudi enega družabnih zavrnencev.

V vsej sodobni literaturi naše pokvarjene civilizacije, katere obsoja tisoče — največkrat najbolj moških in žensk — na usodo Vasko, igralca, in Nataše, katere sodi med nepotrebne člane človeške družbe, ne dobimo bolj stroge obtožbe te družbe, kot v igri "Na dnu". In vendar vsi ti ljudje so potrebni, da življenskega pomena, ako bi družba le pogledala pod pregrinjano mrzlo brezbrzičnost in nevednosti ter na ta način odkrila globoko človekoljubje in nepopravljene zmarnosti zavrnencev iz dna. Če je res, da so za naše razmere neuporaben material, dostikrat v škodo splošnosti, vzrok leži v tem, ker se jim ne da prilika in so prisiljeni v razmere, katere umorijo njih vero vase in vse, kar je najboljšje v njih naravi.

Pozabiti ne smemo, da vse te razmere so izrodek naše družbe, ker ona jih je ustvarila in skuša zamoriti ljudi, katere je pahnila vanje — na dno!

Taka in nič drugačna je ta igra v kratkih obrisih. Pridite gotovo vsi, ker priredila se bo samo enkrat, in to 3. januarja 1926 ob 7:30 zvečer. Vstopnina je splošna, t. j. 50c. — Joseph R. Siskovich.

SVETO LETO DANES IN NEKDAJ.

Hingo, Kansas. — Človeku se poraja vprašanje, kak bog je danes in kakšen je bil pred leti. Ker vedno čitam, kako duhovščina prireja ples, in to celo v svetem letu, se spominjam dogodkov iz svetega leta.

Kaki dve uri hoda od Škofjeloce stoji na prijaznem griču cerkev sv. Tomaža, spadajoča pod Selca. Pri svetem Tomažu se je vsako leto vršil semenj, žegnanje v jeseni. To je bil največji praznik skozi vse leto. Fantje so spravljali skupaj za smodnik, da so pokali topiči. Dekleta so nabirala za rože, da je bila cerkev ozaljšana. Gospodinjje je skrbelo, katere bo nacevile boljše krofe. Tako so pripravljali tudi v svetem letu.

Star običaj je bil, da se je dopoldne vršila služba božja v cerkvi, popoldne pa ples v gostilni. Naenkrat pa so se pojavile govorice, da bo župnik prepovedal ples. Mladi smo bili kot poparjeni, nismo se bali župnika, ampak staršev, ki so mu slepo sledili. Bili smo prepričani, da nam bodo vzeli edino veselje, ki smo ga imeli po težkem delu.

Napočili je pričakovani dan. Ni bilo tako živo kakor druga le-

ZAKONET

Pesem iz praznega sodu.

Jutri zopet zapojejo staro, ti- soletno pesem: Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje...

Ker so običajno dobre volje le tisti ljudje, ki so dobro založeni z vsemi posvetnimi dobrotami, je ogromna večina še vedno slabe volje in zato tudi jutri še ne bo miru...

Le korajžo!

Zima je tukaj, prava zima v koledarju in na planem. Kdor je radi tega slabe volje, naj se potolaži — piše sosed kolonar pri Tribuni — kajti za vsako zimo pride spomlad. Tako je bilo zadnjih 25.000 let in najbrž bo še toliko časa. Tako piše lopov, ki sedi pri tplem radiatorju.

Kaj imajo v Pueblu.

Cenjeni K. T. B.! Zadnji teden si vprašal, kaj se godi v Pueblu. Ah, ko bi ti vedel, kaj vse imamo v Coloradu! Imamo "pi-sano polje", polno jazbecev in goščav, ki kar gorki leže v več- na lovišča; imamo krvave in ne- krvave stranke, pipe in pipice vsake sorte, "old timerje", strašansko "lepe in duhteče" plani- ke (ki usahnejo, če jih presadiš v Illinois) in tistega grdega Joe Hočevarja, ki zadržuje revolucijo in katerega kupuje in "čisti" Sumina. — Coconut, Pueblo, Colo.

Romanje v Chicagu.

Kutarski pisar, ki trpi na "brain stormu", je napovedal veliko romanje iz Ljubljane v Chicagu v prihodnjem letu. Romanji ne bodo bosonogi niti go- loglavi, pač pa dobro obuti in po- kriti, kajti na čelu romarske če- te bo sam škof Jeglič, dalje še dva škofa, dr. Korošec in več drugih črnih generalov. In — šur, Majk! — vsi ameriški Slo- venci od New Yorka do Pacifika pridejo v Chicagu in naredo špa- lir na velikem štrikotu med krasnimi drevedmi pred kate- dralo sv. Štefana na 22. cesti!

Kontra "pečlaricam".

V Prosveti št. 291 na 3. strani (pisala H. P. Carona, Kanis.) ta- ko stoji, da pečlarji smo lenuhi, da naša briga druga ni, ko da po- lenta se ne prismoji. Res trde so

ta. Napeto smo pričakovali kon- ca župnikovega govora, kakor strela so nas udarile besede. Le- tos je sveto leto, zato je ples strogo prepovedan. Ako boste letos plesali, za kazen ne boste tri leta imeli maše na današnje nedeljo. Čulo se je mrmranje, obrazi mladine so postali žalostni. Ko smo prišli iz cerkve, se nam je zdela, da se je zgodil ču- dež, kajti zbrala se je gruča sta- rejših mož, ki so strogo obsoja- li župnika. Marsikdo je rekel:

Danes pa greh tudi jaz na Ka- zino, čeprav ne plesam. Preobrat v teku pol ure je bil čudovit, kar je opazil tudi župnik. Zato se je hitro poslovil, mi pa smo se zopet prosto pogovarjali, kdaj odrinemo na Kazino. Da smo se dobro zabavali, so potrdili vsi navzoči. Med plesom smo tudi pozabili na kazni, ki nas zadene prihodnja tri leta.

Minilo je leto. Prišel je dan kazni. Topiči so pokali kot običajno, samo župnika ni bilo. Zbralo se nas je precejšnje šte- vilo. Može so šli po cerkovnika, da je odprl cerkev svetega To- maža. V cerkvi se je dvignil kmot Pestotnik in držal lep go- vor. Po govoru pa je pobral med navzočimi darove za cerkev sv. Tomaža, ne za župnika, ker smo vse izvršili brez njega. Zra- ven smo tudi sporočili, da smo imeli izvrstno godbo, potica in bob sta tudi imela dober okus.

Župnik je bil ves iz sebe. To- likega odpora se ni nadejal. Dal je poklicati cerkovnika pred- se, da se zagovarja, zakaj je od- pri cerkev in dopustil bogo- skrunstvo. Cerkovnik je prote- stral, da se ni godilo bogo- skrunstvo, kajti Pestotnik je le- po govoril, saj se župnik lepše ne zna. In cerkev je odprl zato, ker so zahtevali oni, ki so jo po- stavili in vzdrževali.

Tako je minilo prvo leto kaz- ni. Kako sta minili drugi dve, mi ni znano, ker sem bila od- sotna.

Ker je bil takrat tako velik

besede te — čeprav tako hude ne kot članov S. N. P. J., trojici črnih bunk (Koverta, Černe Trunk) — a nas ne uženete. Po- časi, ve porodne pečlarice, še bo- ste slavnate vdovice! Da rade bi pečlarje, to mi znamo, a kar tako se ne podamo. Pečlarji smo gospodje — poznamo mi poso- je. Pečlarji smo izbirni vsi, za nas še vsaka ni. Če nas hoče ujeti, morate mlade, lepe bitli! Tercijalk, pijank, slepark mi no- čemo; od gobezdali se ločimo. Ljubiti mora vsaka znati, po- steljico prav postlati. Katera ku- hat, prāt ne zna, naj sama god- nja; če gumba ne zna pritisiti, naj se gre soliti; če kremži se, ko se zmoti, naj mrha v vodo skoči! Seveda, če ima denar, tedaj je druga stvar. Le kmalu torej o- glasiite in resnico govorite. Peč- larjem nam vseeno je, če smo sa- mi al' pa ne. Smo vsega vajeni: potice, krače pečemo, a tudi plo- h vlečemo! — Vem, kaj vas grne, ve pečlarice! Vem, kaj vam grbi- lice! Predpustni čas se pribli- žuje, a vam v srcih kljuje. Sama- ta in tihoča vas mori, pečlarja pa od nikoder ni. — J. J., Akron, Ohio.

Se nekaj iz Sheboygana.

G. Černe naziva vse one, ki si z lastnim trudom in poštenim delom svojih rok služijo svoj vsakdanji kruh, ničvredneže in ničle. Po mojem mnenju je naj- večja ničla oni človek, ki vse svoje življenje živi na račun dru- gih in ki ni še nikdar izvršil no- benega poštenega dela. To ste vi, črni gospodje! Kar se pa tiče zarukancev, jih pride največ iz Černetove šole. Ker nečemo, da bo še več bedakov in zarukanc- meč nam, pošiljamo našo mla- diho tja, kjer je res izobrazba, kakršne pri vas ni. — Strigelj, Sheboygan, Wis.

Dobra novica iz Indiane.

Cenjeni K. T. B.! Neki Howard Smith v Ft. Wayne, Ind., je vlo- žil tožbo proti rev. Edgar L. Mullinsu za \$25.000 odškodni- ne, ker mu je reverend ukradel lu- bezen njegove žene, ko je ples- ovice v Lawrenceburgu, Ind. Mullins je velik prijatelj "plav- postav" in ona, kot zelo pobol- na žena, mu je tamkaj pomagala istirati hudobca iz mesta — hu- dobec je pa ujel njo. — Miha Mihator, Terre Haute, Ind.

K. T. B.

rada vedela, kak bog je pa da- našnji. Ali morda starega za- puška spomin, da ne ve več, ka- ko je "zapovedal" svojim me- stnikom takrat in kaj danes! — Bivša cerkvena mlč.

GRŠKO-KATOLIŠKI DUHO- VEN PRED SODIŠČEM.

Obtožen je pokašnega napada na ženako. — Slika, zakaj je žena cerkvi obrnila hrbet.

St. Joseph, Mo. — Tukaj je prišla obravnava proti rev. An- staziju Czereparusku, župniku v krajinskem grško-katoliški ce- kve. Župnik je obtožen, da je skušal izvršiti nemoralen čin. Tožiteljica je mrs. Mary Zonka, mati štirih otrok. Obravnava se vrši pred porotniki.

Tožiteljica ne razume angleš- ki in ima tolmača. Mrs. Mary Zonka je izpovedala, da je mati šti- rih otrok in da živi s svojim so- progom. Ko je župnik izvršil kaznjivo dejanje, je bila članica cerkve, po tem času je pa izsta- pila iz cerkve.

Dalje je izpovedala, da so om- in druge ženske pobirale darove za cerkev. Tisti dan, ko je do- hoven izvršil kaznjivo dejanje, je Zonkova prišla v faro, da o- računji nabrane darove župnika. Opazila je tudi kaznjivo de- janje župnika.

Ko je bil zaslišan župnik, je seveda vse tajil. Dejal je, da je le ženi pomagal do stola in da ji je prigovarjal, da naj sede na stol. To je storil, ker je to na- vada pri njegovem ljudstvu.

Dalje je izpovedal, da je pod nadzorstvom škofa, ki ima svoje bivaličke v Philadelphiji.

Župnik in tožiteljica sta doma iz Galicije, kjer so živeli Ma- rusi.

Ko so državni pravdnik in odvetniki končali svoje govor- so se umaknili porotniki. Ra- pravljali so dve uri in pol. Po- rota se ni mogla zediniti glede pravoreka in sodnik W. H. Os- je nato poroto razgustil.

RAZNE VESTI

AMERIŠKI KAPITALISTI SO
NAKLONJENI KITAJSKI
AVTONOMIJI.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

stavljanje ameriških železnic, tedaj bo treba ameriške industrije oživeti z vlaganjem denarja v tujezemstvo. Po njegovi sodbi so ameriške industrije dosegle tisto stopnjo razvoja, ko bo treba del njih produkcije izvažati. Ta izvoz produktov je pa treba olajšati z vlaganjem kapitala v tujezemstvo. Posebno se to nanaša na lokomotive, potniške in tovarne železniške vozove, železniško opremo, železniške tračnice, električne, rudniške in druge težke stroje.

To so pa produkti, ki jih bo potreboval Kitaj pri takozvanem "samorazvoju". Ameriški stroji za tovarne, vlivarne, mlinske, strojne delavnice itd., že odhajajo v Kitaj. Ko Kitaj dobi koloninsko avtonomijo, bo pa prišla zahteva po tekstilnih strojih. Trgovski departament pravi, da bo koloninska avtonomija veliko več koristila tujezemskim tekstilnim tovarnam v pogodbenih pristaniščih, ker jim bo mogoče konkurirati uvoženemu tujezemskemu blagu, kot tekstilnim tovarnam, ki jih lastujejo Kitajci na kitajskem ozemlju. V tekstilni industriji je že pričelo preseljevanje iz Mancheste in Osake v Šangaj in Tientsin.

Pred izbruhom svetovne vojne je bilo največ strojev uvoženih iz Velike Britanije, ampak vojna je omogočila ameriškim kapitalistom, da so pričeli uvažati stroje.

Delavci v Kitaju delajo zelo poceni. To je pa največja prilagajna sila za ameriške kapitaliste. Iz tega se da sklepati, da je v današnjem kapitalističnem svetu ničesar ne zgodi brez gospodarskih vzrokov.

Vesti iz Jugoslavije

Smrt vsled zastrupljenja s plinom. Vdovo Vero Kalabar, stanovalko v podnaplenu pri hišnem posestniku Albrechtu v Zagrebu, so našli nezvestno v njeni sobi. V sobi so čutili penetranten duh plina. Domneva se, da je labo zavrla plinovno cev, 78-letno tardo so prepeljali v bolnišnico, kjer je že istega dne umrla.

Rajhenburški roparji. — Če je, 4. decembra. — Senatu predlaga več, dež. sod. svetnik dr. Remschach, votanja sta viš. dež. od. svet. dr. Flerin in okrajni odnik dr. Lenart. Obdolženec Gršić, Sebalj in Bolješića zapovarja dr. J. Hrašovec, Vidakovića pa dr. Kalan.

Na zatočni klopi sedijo: rudar Fabijan Gršić, roj. 1. 1892 v Veskovecu pri Zlatarju, delavec (mo Sebalj), roj. 1. 1905 v Jezevanah pri Krizpolju, mizar delavec Tomo Vidaković, roj. 1. 1884 v Brinju pri Krizpolju (ra-1) ropa že predkaznovan z 8 in 3 leti težke ječe, od katerih je 6 let presedel v Karlanu pri radcu in v Lepoglavi) in delavec Nikola Bolješić, roj. 1. 1906, Krizpolju. Prvotno so bili do-ženi za to razpravo samo prvi trije. Bolješića so šele koncem novembra prijeli in prepeljali v Celje, nakar je bila tudi proti njemu takoj sestavljena obtožnica.

Dne 3. oktobra t. l. zjutraj je inženjer Franc Ponges v premetstvu uradnikov Jerneja Peterca in Odonu Zuga v rudniško blagajno trdke Dudić in drug v Senovem pri Rajhenbur-ku. Tam je prejel od blagajnika Vana Zupana v svrhu izplačila skupno 407 tisoč 682 Din, od katerih je takoj izročil Zugu 56-000 Din, tako da je inž. Ponges še ostalo 367,682 Din gotovi-še, 94,682 Din je shranil v svo-je listnico in v notranji žep suk-je, dočim je imel 1000 Din že v sebi v svoji aktovki, ves ostal-denar pa je nesel v nahrbtni-ko pisar Peterca. Okrog pol 9.

zjutraj sta se napotila inž. Pon-ges in Peterca iz Senovega po-esti proti Reštanju. Pri grmov-ju ob Dušičevem vinogradu sta delala prihajati po cesti štiri-koške, ki pa se jima niso zdeli-umiljivi. Ko so se srečali, sta-ategnila dva dolbca nenadoma-umokreša in ju nastavila inže-nerju pred oči, ostala dva, od- katerih je inženir spoznal Gršića,

ka, ki je bil nekaj časa poprej zapustil službo kot rudar pri Dušičevem podjetju, pa sta ustavi-la Peterca. Eden storilec je od-vezel inženirju aktovko in denar-ico iz notranjega žepa, drugi (naknadno se je ugotovilo, da je bil Sebalj) pa je držal samokres neprestano na inženirjevo čelo in ga s tem končno prisilil, da je iz bojazni pred strelom sedel na cestni rob. Gršićev tovariš je med tem odvezel Peterci nahrbt-nik z denarjem. Po izvršenem zločinu sta dva hitro izginila v vinogradu, kmalu za njima tudi tretji, zadnji pa Gršić, ki je med umikanjem strahoval z namer-jenim samokresom, menja je inž. Pongesa in pisarja Peterca. Po zločinu sta uradnika takoj telefonično obvestila orožništvo in pričela takoj z delavei zasle-dovanje. V vinogradu so našli le 1 vrečico kovanega denarja v znesku-1500 Din in štiri zabojč-ke po 1000 Din, storilci pa so iz-ginili.

Gršić je bil že dne 15. oktobra aretiran v Varaždinu. Pri sebi je imel še 13,704 Din. Gršić pripo-veduje, da je nameraval s Tom. Sebaljem, Tomom Mešićem in Tomom Vidakovićem že 5. sep-tembra t. l. izvršiti roparski na-pad na inž. Pongesa. Načrt pa se ni posrečil, ker je bilo v usod-nem času na cesti preveč ljudi. Načrt za rop je izdelal Vidaković, ki je ostale mesec dni nagovar-jal k dejanju, češ, da je on v ta-kih stvarah že izurjen. Roparski napad so izvršili Gršić, Mešić, Sebalj in Bolješić, Vidaković se ga ni udeležil neposredno, ker je imel takrat baje poškodovano nogo.

Neposredni štirje storilci so si po zločinu razdelili oropani denar na enake dele po 87,500 Din, vsak pa je bil pripravljen pri-spevati Vidakoviću po 5000 Din narjave. Gršić je izročil 74,758 Din doma svojemu bratu, ki je denar zakopal pri vinskem hra-mu. Vsi so se po dejanju sestali pri Bolješičevem bratu Marku v Sisku. Mešić in Bolješić sta nato odpotovala iz Siska proti Ogulinu, Vidaković in Sebalj v Zagreb, kjer sta si preskrbela potni list za Čehoslovaško. Nato sta krenila v Ljubljano po vizum, a sta bila na tamkajšnjem kolo-dvoru aretirana. Službojočemu stražniku se je zdelo zlasti Se-baljevo obnašanje zelo sumljivo in je oba odvedel na stražnico, kjer so našli pri njih velike vsote denarja in končno ugotovili, da sta udeležena na rajhenburš-škem ropu. Mešić je svoj delež skril tako, da mu je moral Bol-ješić na potovanju po Sloveniji posoditi 20,000 Din. Pri obdolže-nju so še našli del uropanega de-narja in nekaj nakupljenih stvar-i v skupni vrednosti nad 160,-000 Din, tako da utrpi podjetje Dukić in drug še 190,780 Din škode.

Gršić, Sebalj in Bolješić se te-kom zaaljševanja zapletajo v pro-tislovja, pa svoje dejanje pri-znavajo. Kot glavnega inspira-torja zločina označujejo Vidako-viça, ki svojo krivdo trdovratno taji.

Porotnikom je bilo stavljenih 6 vprašanj, 3 vprašanja glede ropa (Gršić, Sebalj in Bolješić) so soglasno potrdili, istotako tu-di vprašanje, ali je Vidaković in-spiriral zločin, soglasno pa zani-kali vprašanje, ali se je z osta-limi dogovoril o deležu. Končno so soglasno potrdili vprašanje glede Bolješičeve tatvine dveh oblek v vrednosti izpod 1000 Din, vprašanje glede Bolješičevega vlačugarstva pa soglasno zani-kali.

Fabijan, Gršić, Tomo Sebalj in Bolješić so bili obsojeni na 7, Tomo Vidaković pa na 10 let tež-ke ječe.

NOV NAČIN BOJA PROTI DE-BELUŠNOSTI IN SUHOSTI.

Suha hrana in izdatno telesno gibanje veljata splošno za naj-boljši in obenem tudi brezplač-ko sredstvo za boj proti debe-lušnosti. Ali izkustvo uči, da ta univerzalna sredstva v mnogih slučajih ne privedejo do zažel-jenih ciljev.

Mnogo je ljudi, ki so nagnje-ni na debelušnost in ne uspe pri njih skoro nobeno sredstvo. Prav tako imamo množico suhih ljudi, ki se njih zunanje oblike nikakor ne morejo spremeniti vkljub temu, da se hranijo in ži-vijo po receptih in preceptih.

Tu kakor tam morajo potem-takem obstojati še vedno neke napake. Zdravnik dr. Gallisch

meni, da je te napake odkril. In če sodimo po dosedanjih uspe-kih, ki jih je s svojo metodo do-segel, ni o tem skoro nobenega dvoma več.

Dr. Gallisch gre z znanstveno dognanega fakta, da se od za-vžitih jedi nabirajo na človeškem telesu maščobe v posebno veliki meri med nočnim počitkom. Sa-mo ob sebi je umevno, da gre pri tem samo za večerje, torej za jedi, ki jih človek zavije, pred-no gre spat. Zjutraj in opoldan zavzete jedi se pretvorijo v ener-gije, ki jih človek porablja in iz-rablja pri svojem dnevnem de-lu pri svojih duševnih in teles-nih naporih. Temu nasproti pa pridejo večerje skoro izključno v korist človekovemu telesu, ker nočni počitek ne zahteva od te-leasa nobenega dela in napora.

Iz teh predpostavk pride nam-ški zdravnik do mnenja, da naj debeluh svoje večerje kolikor mogoče omeji, suhonje pa naj si baš večerje privoščijo v izdat-nejši meri in boljši kvaliteti. Zjutraj in zvečer naj se tudi de-beluh prav dobro nasiti. Seveda se mora pri tem izogibati jedem, ki delajo maščobe. Cut lakote, ki ga povzroča skopja večerja, tra-ja samo par dni, potem ne več. Na ta način ima telo med nočnim počitkom malo materijala, da ga presnuje, zato pa prične gredati na obstoječih rezervah. Tako se debeluhova teža zmanjša vsak teden od enega do dveh funtov. S pomočjo te preproste metode so pacienti dr. Gallischa v treh mesecih izgubili vsak do 28 fun-tov svoje teže.

Nezakoniti priselniki

ne dobo prvega papirja

V svojem letnem poročilu "secretary of labor" poudarja, da se pri naturalizacijskem postop-panju odkriva veliko število tu-žerodcev, ki so prišli v Združe-ne države nezakonitim potem. Inozemci imajo pravico bivati za stalno v Zdrženih državah, sa-mo ako jih je priseljeniški oblast pripustila. Kdor se je vtihota-pil v deželo oziroma kdor je do-bil dovoljenje za začasen vstop, a je tukaj ostal čez dovoljeno dobo, je nezakonit priseljenec. Ako je ta prišel v Zdržene dr-žave, predno je stopil v veljavno priseljeniški zakon od 1. 1924, sme biti deportiran tekom petih let po svojem prihodu (dezerti-rani mornarji tekom treh let); kdor pa je nezakonitim potem prišel potem, ko je ta zakon vstopil v veljavo, sme biti de-portiran vsak čas kasneje.

Priselniški zakon od 1. 1924 zahteva, da priseljeniki morajo ob svojem prihodu izročiti svoje priselniške vize. Naturalizacijski urad je do konca minolega fiskalnega leta dobil 276,815 teh viz v svojo shrambo, ker ti do-kumenti bodo služili za dokaz o zakonitem priseljencu, ki želi po-stati tudi ameriški državljan. Kadar se kdo prijavi za prvi dr-žavljanjski papir in seveda tudi za drugi papir, naturalizacijski urad preiskuje, da-li se dotičnik nahaja na zakoniti način. 1420 inozemcev, ki so prišli po 30. ju-niju 1924 in ne spadajo v razred zakonitih priseljenikov, se je pri-čelo za prvi papir. Njih imena so bila prijavljena priselniški oblasti v svrhu morebitne depor-tacije.

Lani so sodni klerki širom Zdrženih držav dobili nalog, da, predno izdajo "izjavo o na-meri" (prvi papir), morajo naj-prej prijaviti vse take prošnje naturalizacijskemu uradu, ako je prošilec prišel v Zdržene dr-žave po 3. juniju 1921. Naturali-zacijski urad pa predlaga za-piske o njihovem prihodu. Ta odredba je bila izdana v svrhu, da se prepreči izdavanje prvega papirja onim inozemcem, ki so prišli po vzakonični prve omeji-tve priseljevanja potom kvote, pa ne morejo dokazati, da so pri-šli rednim potom. Vsa sodišča se sedaj ravna po tej naredbi. Le v štirih sodiščih—dveh federal-nih in dveh državnih—je bilo u-vedeno sedno postopanje, ki je imelo za posledico, da se v teh sodiščih izdaja prvi papir brez ozira na nezakonitost izvirnega prihoda v Ameriko.

V 6421 slučajih, ko niso pro-silci za prvi papir mogli dokaza-ti, da so prišli v Zdržene države zakonitim potom, so bili isti pri-javljeni priselniški oblasti v svrhu deportacijskega postop-panja. — F. L. S. S.

Charles Henry Rirsch:

Expressni vlak

Prvi spomini, ki jih je imela čuvajeva žena iz svojih otroških let, so bile tračnice, ki so se raz-tezale v neskončnost, puhanje in žvižganje vlakov in mala ču-vajnica, pred katero je toliko-krat stal njen oče z rdečo zasto-vo. Šest bratov in sester je ime-la, vsi so bili mlajši od nje.

Ko se je poročila, je njen oče dobil boljše mesto, njen mož pa očetovalo, tako, da je ostala v isti hišici.

Kadar zazvoni zvonec, gre za-pirat cestni prehod čez železni-ko, vzame malega Pavla v naroč-je in se z zvito rdečo zastavo postavi pred čuvajnico, kakor je to delala njena mati dolga leta, kadarkoli ni utegnil oče.

Z oken čuvajnice vidijo rdeči nageljni, na malem vrtu raste različno sadrjeje in osem soln-ice, ki so najlepše v vasi okolici. Oček pas sveta ob tiru je zasa-žen s krompirjem in košata lipa sklanja svoje veje nad hišico, poleg vhoda pa visi kletka z dve-ma kanarčkoma.

Čuvajeva žena pozna vse vo-zove, ki se dnevno vošijo preko prelaza, kakor tudi počasi in zdravnikov avto, ki je rdeče po-barvan, a ima okoli in okoli sivo progno. Navadno se zdravnik vozi 2-krat dnevno mimo čuvajnice. Doktor večkrat prav rad ustavi svoj avto za eno samo minuto, da se razgovarja o lepem vreme-nu ali pa, da se poigra s malim Pavlom. Če je njen mož tu, se zasluče pogovor na politično polje.

Leta potekajo, mali Pavel ra-ste, sledijo mu bratci, sestri-ce... in vlaki dan za dnem pu-hajo mimo ob točno določenih u-ri, pa naj bo že zima ali pole-tje...

Ko je prišel letošnji novi spo-mladni vozni red, je bila javlje-na zanimiva izprememba: vlak št. 17, ki je vozil tudi mimo ob 20. uri, je imel predhodnika, ta-kozvani lukazni ekspresni vlak, sestavljen iz samih novih, dol-gih vagonov. Vozil je 12 minut pred vlakom št. 17. Okrožnica je opozorila čuvaja na to novost in njegova žena je z veliko rado-vednostjo pričakovala 1. maj, ko je stopil v veljavo novi vozni red.

Cepprav je ekspres avignil mi-mo kakor blisk, se ji je njegova bajna slika vendar utisnila v spomin. Omenila je žena svo-je-mu možu krasoto vlaka, opre-mo, elegantne potnike... toda ta ji ni ničesar odgovoril. Drugi dan se je še enkrat začela meniti o ekspresu, toda kmalu je spo-znala, da njen mož ni v stanu zanimati se za tako lepe stvari.

Ni mu hotela povedati, da je sanjala, da se vozi v ekspresu, da sedi na mehkih, baržunastih blazinah, v elegantni, veseli družbi in gleda skozi velika ok-na, kako bliskovito beži pokraj-ina...

Po kosilu je bila že vznemirje-na. Neprestano je mislila na ekspresni vlak. Pet minut pred njegovim prihodom je že stala z zastavo v roki in nestrpno čaka-la. In zopet je avignil mimo ka-kor blisk. Gledala je vaa zamilje-na za njim in šele zdravnikov glas jo je prebudil iz sanjare-nja...

Neko soboto pa se je ekspres moral ustaviti ravno pred ču-vajnico. Čakal je tri minute in to so bili blaženi trenutki za ču-vajevno ženo. Kar vriskala bi bi-la najraje od veselja in sedla v vlak. Kako rada bi bila mlada dama, ki je sedela poleg okna in si ravno lepotičila obraz, ali pa ona pri drugem oknu, ki je bila v pogovoru s dvema mladima gos-podom, kadila cigareto z zla-tim ustnikom, in na katere pr-stanu se je ležetal ogromen de-mant...

Trpela je strašne muke, ko se je vlak polagoma odpravil v tek: čutila je, kako je priklenjena na dom, na vsakdanjo brezkončno revščino, in vendar je tako bli-zu tira, ki petje v daljni, lepi in bogati svet.

Bridko je jokala, ko se je u-logla spat.

In dan na dan je strmela v ekspres.

Prišel pa je zimski vozni red in s njim je ekspres izginil. Vr-nil se bo s 1. majem. Če se bo zopet enkrat ustavil pred ču-vajnico, ga čuvajeva žena ne bo pu-stila, da se odpelje brez nje. Ne-prestano ji hodi ta misel po gla-vi. Če pa jo moj vpraša, pa naj

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

Podporna Jednota

Inštop. 17. junija 1907 v državi Illinois

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODBEK:

Prredsednik Vincent Calakar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 108, Johnston, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jože Zaveršnik, upravitelj glasila Fila Godina.

POROTNI ODBEK:

Martin Seleznikar, predsednik, Box 378, Barberton, Ohio; Frances A. Taubner, 3527 E. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizanovich, 13111 Da-nington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 3523 E. Ridgeway Ave., Chi-ago, Ill.; John Turfeli, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODBEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 3527-59 E. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 284, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Green, Kans., na jugozapad, Frank Klun, Box 953, Chisholm, Minn., na sev. zap. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik 2653 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.; Richard J. Zaveršnik, 2316 S. Millard Ave.; Frank Zajc, 3539 W. 26th St., Chicago, Ill.

Zdravstveni odbor:

Predsednik: Frank Alak, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jolko Oves, 3539 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Oila, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VEROVNI ZDRAVNIŠKI: Dr. F. J. Korn, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZOR! — Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na poslo gl. predhodnika se nanašajo: Pred-sedniku S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE RADEVE BOLNIŠKE PODPONE SE NALOVI: Bolniške tajni-štv S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednake valde se naloži: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE RADEVE V SVETU S BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse prišlice glede podovanja in gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, blaz naslov je obenj.

Vsi prišlici na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na naslov: Martin Selez-nikar, Box 378, Barberton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, nimanja, upladi, naročila in upladi vse kar je v sveti s glavnim jednoto, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

mislil, odgovori kakor maraika-tera žena na to vprašanje sopro-ga ali ljubimca:

"Ah, na nič!"

zelo mnogo. Da se je obnovo delo dolej vršilo uspešno, na tem ima veliko zaslugo tudi po-šrtvovalnost in pridnost našega ljudstva.

SEZNAM PRIHODITEV SLOVE-ŠKIH ORGANIZACIJ V CHICAGO.

Soc. klub Slov. 1. J. S. E. — Šli-vestrova zabava, v četrtak 31. decem-bra v dvorani SNFJ.

Društvo "Francisco Ferrer" št. 151 S. N. P. J. v soboto 9. januarja ve-selica v dvorani S. N. P. J.

Društvo Slovenija — Maskaradna ve-selica v soboto 9. januarja 1926 v Na-rodni dvorani.

Društvo Slavija, Slov. 1. S. N. P. J. — Veselica dne 16. januarja, v dvo-rani SNFJ.

Slovenski dom, Slov. 85 S. N. P. J. — Veselica v soboto, 23. jan., v dvorani S. N. P. J.

Soc. klub Slov. 1. JSE. — Dramska predstava, v nedeljo 24. januarja, v dvorani SNFJ.

Društvo Zorja. — Veselica dne 30. januarja v Narodni dvorani.

Društvo Nada, Slov. 103 SNFJ. — Maskaradna veselica, v soboto 6. februarja, v dvorani SNFJ.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Društvo Narodni Vitez, Slov. 99, S. N. P. J. — Maskaradna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

</

RACEK

Narodna pravljica iz Champagne.

(Iz francosčine.)

Bil je racmanček, ki je bil tako majhen, da se mu rekli Racek. Pa kakor je bil majhen, je imel glavo na pravem koncu in je razumel svoj posel. Kajti začel je bil z nič, spravil pa je skupaj sto tolarjev.

Ko je kralj tiste dežele, ki je bil zelo razračen in ni imel nikoli denarja, izvedel, da ga Racek ima, je prišel nekega dne sam k njemu na posodo prosit; in res je bil prvi pot Racek nemalo ponosen, da je posodil denar kralju.

Toda ko je na koncu prvega in drugega leta videl, da mu nikakor ne misli plačati obresti, se je naposled sklenil, sam poiskati N. Veličanstvo, da dobi plačilo.

In res se nekega lepega jutra Racek, ves nališan in korajžen, spravi na pot pojoč:

"Kdaj, kdaj, kdaj
dobim denar nazaj?"

Ni bil še storil sto korakov, že sreča kumo Lisico.

"Dobro jutro, sosed," pravi kuma, "kam pa tako zgodaj?"

"H kralju grem po tisto, kar mi je dolžan."

"O, vzemi me s seboj!"

Racek si pravi: "Nikoli ni dovolj prijatelj!"

"Dobro," ji reče, "toda s svojimi štirimi nogami se počasi le utrudim. Naredi se prav majhno, stopi v moj vrat, pojdi v mojo goščo stat in te ponesem prav rad!"

"Aj, dobra misel!" pravi kuma Lisica.

Poveže svojo culo in hipoma izgine, kakor pismo v pošto skrinjico.

In Racek gre naprej ves nališan in srčan ter venomer pojoč:

"Kdaj, kdaj, kdaj
dobim denar nazaj?"

Ni še storil sto korakov, kar sreča botro Lestvo, naslonjeno na zid.

"O, dobro jutro, racmanček!" mu pravi botra; "kam pa, kam, tako odločno?"

"H kralju grem po tisto, kar mi je dolžan."

"O, vzemi me s seboj!"

Racek si pravi: "Nikoli ni dovolj prijatelj!"

"Dobro," ji reče, "toda s svojimi lesenimi nogami se počasi le utrudim. Naredi se prav majhno, stopi v moj vrat, pojdi v mojo goščo stat in te ponesem prav rad!"

"Ej, dobra misel," pravi botra Lestva.

In brzo poveže svojo culo in gre delat družbo kumi Lisici.

In pojoč: "Kdaj, kdaj, kdaj," gre Racek naprej, korajžen kakor poprejš.

Sto korakov dalje sreča svojo dobro prijateljico botro Reko, ki se je mirno sprehajala po solincu.

"Dragi prijateljček!" mu pravi, "kam pa greš tako sam z republikom po koncu po tej grdi cesti?"

"H kralju grem, veš, iskat, kar mi je dolžan."

"O, vzemi me s seboj!"

Racek si misli: "Nikdar nimam dovolj prijateljev!"

"Dobro," ji pravi; "toda ti, ki spiš grede, se počasi le utrudim. Naredi se prav majhno, stopi v moj vrat, pojdi v mojo goščo stat in te ponesem prav rad!"

"Aj, dobra misel!" pravi botra Reka.

Poveže svojo culo in — luk, luk, luk — je šla leč med kumo Lisico in botro Lestvo.

In pojoč: "Kdaj, kdaj, kdaj," gre Racek naprej.

Nekoliko dalje se sreča s tovarišem Osirjem, ki je vežbal svoje ose.

"O, dober dan, tovariš Racek,"

pravi tovariš Osir, "kam pa tako nališan in srčan?"

"H kralju grem iskat, kar mi je dolžan."

"O, vzemi me seboj!"

Racek si misli: "Nikoli ni dovolj prijatelj!"

"Dobro," mu pravi, "a s svojo vojsko, ki jo imaš za sabo, se le utrudim sčasoma. Naredi se prav majhno, stopi v moj vrat, pojdi v mojo goščo stat in ponesem te prav rad!"

"Zares, to je misel!" pravi tovariš Osir.

In "v dvoredih na levo!" je šlo po isti poti, kakor druga družba. Dosti prostora ni bilo, a so se malo stisnili.

In Racek je nadaljeval svojo pot in svojo pesem.

Tako pride v prestolnico in jo ubere naravnost po glavni cesti do kraljeve palače v veliko začudenje naroda in venomer tekoč in pojoč:

"Kdaj, kdaj, kdaj
dobim denar nazaj?"

Potrka s klavirnov: tok, tok!

"Kdo je?" vpraša vratar, vtakniti glavo skozi lino.

"Jaz sem, Racek. Hočem govoriti s kraljem!"

"Govoriti s kraljem... se kmalu lahko reče. Kralj obeduje in ne mara, da ga kdo moti."

"Reci mu, da sem jaz in da sem prišel, že dobro ve, po kaj."

Vratar zapre lino in gre to povedat kralju, ki je pravkar s prtičem za vratom sedel za mizo z vsemi ministri.

"Ze dobro, že dobro!" pravi kralj smeje se; "že vem, kaj je. Naj vstopi in denite ga k puram in kokošim!"

Portir pride doli:

"Izvolite vstopiti!"

"Dobro!" si pravi Racek, "pogledam, kako jedo na dvoru."

"Tukaj, tukaj!" kaže portir.

"Se korak... ste že prav!"

"Kaj? Kako? Na kurjem dvorišču?"

"Zmerom sem te čakala," je nadaljevala, kakor bi bila slišala svoje misli. "Zdaj šele si moj, čisto moj."

"Gospod Bog, kakšna ljubezen —!" mi je šlo na jok in od sramote sem umikal oči.

"Čakala sem te in vedela sem, da se vrneš," je tiho govorila. "Zmerom sem te ljubila, a zdaj te imam neskončno rada, ker me nisi pozabil, karkoli si počel."

"Grd sem bil, deklček čisti...!" sem se obtoževal.

"Ne, bil si, kakor si mogel biti. Zdaj pa si pametnejši in boljši... Če bi te bila otimala tisti — drugi, bi te bila izgubila za zmerom."

"Ali mi moreš odpustiti?"

"Nimam česa odpustiti, duša. V srce te vidim in vem, da ti je kljub vsemu čisto kakor prej. Samo svoj spomin si oskrunil; moja ljubezen ti ga bo očistila... Pomiri se!"

Zgrudil sem se na kolena in solze so me obile.

"Saj te nisem vreden, mučenica nedolžna... ampak dovoli, da ti poljubim samo rob krila in prah pod nogami!"

"Pusti —! Vreden si vsega, ker spoznavš samega sebe... Prost pa si tudi poslej, ker si moj."

"Kako prost?"

"Prost. Ljubezen, ki ovira prostost osebnosti, je breme. Moja ljubezen naj ti bo le sladkost..."

Mirno, resno me je gledala naravnost v oči; potlej pa ji je glava padla na prsi in je zašepetala:

"Za spomin te imam, dokler te imam..."

Ob teh besedah se mi je naslonila ob prsi in se tiho razjokala.

Ali ni mogla več zatajevati eklektične bolečine, ki sem jo tako dolgo in samopasno prizadeval njeni nežni, a junaški in postrvovalni ženakosti, — ali jo je prevzel in lomil mehki spomin najine veličastne, po moji krivdi vendarle močno skrajšane ljubezni...?

Berte nikoli nisem razumel; premalo previden sem bil. Ljubezen, ali kar je že bilo tisto, ki sem mislil, da je ljubezen, mi ni bila zadosti močna in krepostna, da bi bil njeno dušo pravično cenil in prav dvomel... V meni je vrela kri in je cvetela mladost — pa sem mislil, da so občutja, ki jih je sibal in pestovala tista vrtoglavca doba, same sladke korenine najprave ljubezni...

Ob Berti pa sem se poslej čudovito zmenil, njeno blago srce me je čisto ukrotilo. Ali najbrž sem bil pred sodo večne pravice prevelik grešnik, da bi bil še nadalje deležen vse sreče s Berto, ki me je rada imela, kakršen sem pač bil.

Za hudo zavratno boleznijo, ki jo je bila še dolgo slutila, mi je skoraj nanagroma umrla.

Njena smrt je bila zame strašna kazen.

— O, ko bi mogel obrniti čas: po golih kolnih bi romal nazaj čez ščavje in bodičevje po vsej lehkomišelnosti zavirani in nespametno razstani dobi, začel bi od kraja in živel bi čisto, krepostno, zares modro življenje in Berta nedolžni golobčice bel, bi s samim cvetjem potresal pot življenja...

(Konec prihodnj.)

Pomislite, kako je bil Racek jezen!

"A, tako torej!" pravi. "Le počakajte; vas že prisilim, da me sprejmete!"

"Kdaj, kdaj, kdaj
dobim denar nazaj?"

Toda pure in kure so živali, ki marajo samo za družinske svoje vrste. Ko vidijo novega gosta, kaj počne in kako kriči, ga začno gledati postrani: "Kdo je to? Kaj hoče tu?"

Nazadnje tečejo vse skupaj nadenj, da bi ga s kljuni pobile.

"Izgubljen sem!" pravi že Racek, kar se na srečo spomni svoje prijateljice, kume Lisice, in zavpije:

"Lisica, Lisica! hiti in pridi, če ne bom mrtev!"

Takoj skoči Lisica, ki je čakala samo na to besedo, skoči ven, se vrže na hudobno perjad in — reak, reak — jih začne hrustati, tako da v petih minutah ni bilo ne ene žive več.

In zadovoljni Racek gačne znova peti:

"Kdaj, kdaj, kdaj
dobim denar nazaj?"

Ko začuje kralj, ki je bil še pri obedu, to popevko in ko mu gospa pastirica pove, kakšno je kurje dvorišče, se grozno razjezi. Ukaže, naj tega presnetega Racka vržejo v vodnjak, da se ga znebijo.

In zgodi se, kakor je rekel.

Racek je bil že obupal, da bo končal v tako globoki luknji, kar se spomni svoje prijateljice, botre Lestve.

"Lestva, Lestva," zakriči, "hiti in pridi, če ne bom mrtev!"

Botra Lestva, ki je samo čakala na to besedo, prihiti ven in upre svoji roki na ograjo vodnjaka. Racek pleza urno po njenem hrbtu in — hop! — je že na dvorišču, kjer začne znova peti.

Ko kralj, ki je bil še pri obedu in se je smejal, da je svojemu upniku tako naigran, zopet začuje terjati denar, postane višnjev od jeze.

Ukaže, naj razbelijo krušno peč in naj vržejo vanjo tega presnetega racmančka, ki je prav gotovo čarovnik.

Peč je bila kmalu razbeljena, a to pot Racek ni imel strahu. Zapašal se je na svojo dobro prijateljico Reko.

"Reka, Reka!" zavpije; "hiti in pridi ven, če ne bom mrtev!"

Botra Reka je hitela in prišla ven, se vrgla — ššš — v peč in potopila vse, ki so jo zakurili; nato se je razlila grmeč po dvorišču palače več nego štiri čevlje visoko.

Racek pa je zadovoljno vsplaval in pel na vse grlo:

"Kdaj, kdaj, kdaj
dobim denar nazaj?"

Kralj je bil še zmeraj pri obedu in je mislil, da je že varen. Ko pa sliši Racka znova peti in ko mu povedo, kaj se je vse zgodilo, postane divji, preneha z obedom in grozi s pestmi:

"Sem ga pripeljal, da mu prečem vrat!" kriči. "Sem mi ga pripeljal brž!"

In takoj stečeta dva služabnika po Racka.

"Vendar," pravi porednej, stopajoč po stopnicah, "vendar so se odločili, da me sprejmejo!"

Kako pa se prestraši, ko vstopi in zagleda kralja, ki je bil rdeč kakor petelin in vse njegove ministre, ki so ga čakali stoji s sabljami v rokah. Misli je, da je tokrat izgubljen. K sreči se spomni, da mu je ostal še en prijatelj in zavpije s pojemajočim glasom:

"Osir, osir, moj dragi, hiti in pridi ven, če ne bom mrtev!"

Zdaj pa je postalo vse drugače.

"Bz, bz! Na nož!" Vrli Osir je prišel z vsemi svojimi osami. Vrgle so se na srditega kralja in njegove ministre in jih pikale tako divje po obrazu, da so izgubili glave in so, ne vedoč, kam bi se skrili, poskakali vse navkriž skozi okno in si polomili vratove.

Racek pa je začudeno ostal v veliki dvorani sam in gospodar položaja. Ni se mogel oddahniti od začudenja.

Kmalu pa se spomni, po kaj je prišel v palačo in, porabivši priliko, začne iskati svoj ljubi denar. Toda zastoj je brskal po minicah in predalih, nič ni našel: vse je bilo zapravljeno.

Iskaje tako od sebe do sebe pride v sobo, kjer je bil prestol, in ker je bil truden, sede nanj, da premisli svojo prigodo.

V tem pa je sredi sobe sivo-

jega vladarja in njegove ministre, molče vse štiri od sebe, na tlaku, in se je razkropil po plači, da izve, kako se je vse to zgodilo. Ko pa so stopili v prestolno dvorano, so videli, da že nekdo sedi na kraljevem sedelu in zagnali so od iznenadenja in od veselja krik:

"Kralj je mrtev, živel kralj! Bog je, ki nam ga je dal!"

Racek, ki se ni ničemer več čudil, je sprejel pozdrave množice tako, kakor bi ne bil nič drugega počel v življenju.

Nekateri so pač mrmrali, češ, da bo lep kralj tak racmanček. Tisti pa, ki so ga poznali, so rekli, da je gospodaren racmanček bolj vreden biti kralj nego tak razmetuh, kakor je bil oni, ki na tlaku leži.

Skratka: Tekli so pokojnemu smet krono z glave in so jo posadili Racku na glavo, ki se mu je podala, kakor bi bila vlita.

Tako je postal kralj.

"Zdaj pa," je rekel po slavnosti, "gospe in gospodje, pojdimojest! Jaz sem od sile lačen."

ZAKAJ AMERIŠKA MLADINA OPUŠČA VERO.

Philadelphijska organizacija Y. M. C. A. objavila šest glavnih vzrokov.

Princeton, N. J. — Philadelphijska podružnica Y. M. C. A., ki ima svoj delokrog tudi na princetonski univerzi, je v svojem letnem poročilu objavila šest razlogov, zakaj moderna ameriška mladina opušča krščansko vero. V poštven pride predvsem srednje in višješolska mladina. Razlogi so sledeči:

1. Rast vede o biologiji, geologiji in evoluciji in posledična intelektualna revulzija proti dobesednem razlaganju biblije.

2. Naraščajoče podružabljanje mladih ljudi, ki ne najdejo več nobenega razvedrila v cerkvi.

3. Cerkev je v splošnem oslabilila in ne more več prepričati mladine, da je slabo, če mladina opušča vero svojih očetov.

4. Metode, katerih se poslužuje cerkev, da privabi mlade ljudi v svoje kroge, so take, da mladina izgublja vsako spoštovanje do cerkve.

5. Vojna in bojovne razmere so pokazale mladini, da vera ni prav nič dvignila človeka. Vera, ki ne more preprečiti vojne, ni vredna, da bi ji človek sledil.

6. Med ameriško višješolsko mladino obojega spola se je pojavila silna želja po realnosti in odkritosti. Ljudje hočejo nekaj pravega in resničnega, in ker tega ne morejo najti v krščanstvu, iščejo drugje, kjer, mislijo, da je.

ITALJANSKE HARMONIKE

Izdelujemo in importiramo harmonike vseh vrst ITALJANSKE HARMONIKE. Kolikoli dela, ki so najboljše na svetu. Jamarske deske, klaviature, posode, harmonike, zastoj našim kupcem. Po pošteplačen cenik.

MUATTA SERENELLI & CO., 637 Blue Island Ave., Dept. 47, Chicago, Ill.

SAMO 6 DNI PREKO

s avtomobilni parniki na otočje

PARIS - - - 16. jan.

FRANCE - 30. jan.

NAVRE-PARIŠKO PRISTANIŠČE

Kabine tretjega razreda z umivalniki in tekočo vodo za 2.4 ali 3 osebe. Francoska kuhinja in pisarna.

French Line

109 N. Dearborn St., Chicago, Ill.

ali lokalni agentje.

DA SKUHAŠ DOBRO VO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poiskaj in se prepričajte, da je doma pri kuhinji vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijam, sladničarjem in v daljine šeleznine damo primeren pust pri večjih naročilih. Pišite informacijah na:

FRANK OGLAR,

4401 Superior Avenue, Cleveland.

Proti bolečinam

v hrbtu, straneh, kolkih in v prsih, na otekline in krče rabite

Severa's Gothardol

Hišni liniment za mazanje zunaj ki hitro prežene revmatične in nevralgicne bolečine.

Cena 30 in 60 centov.

Zahtevajte najprej pri lekarju.

W. F. SEVERA CO. C. D. RAPIDS, IOWA.

NAROČITE SI KNJIGO "Ameriški Slovenci"

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2687-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREJNA POJASNILA.

LJUBICE TRI

(Iz najdenih starih papirjev.)

(Dalje.)

Mimo naju so nosljali izžeti francoski gindjalni in pogrkavali krepki, ponosni nemški baroni; so buckali otročji, skoraj smešni italijanski grofi; so štorljali blazirani, nekoliko nepodni angleški častniki in hladnokrvni ameriški kres; so sanjarili samotni, v Francoze zagledani ruski knezi in so izživali naduti, zadirčni avstrijski častniki. —

Lepo je nama bilo, krasno ava živila!

Pa kakorkoli je bilo: ljubica mi tista svobodomiselnja prijateljica ni bila. Ljubezen ji je bila, rekeli bi, preoblastna, obenem pa prebošajoča in preradodarna.

Ljubec sem bil jaz njej, Bog mi odpusti!

Saj je bila srčno dobra in prijazna, bistra in zelo izobražena ženaka.

Bil sem kakor v omotici, dokler je samo hlepala po ljubezni; ko pa je začela o njej tudi modrovati, sem se polagoma predramil in se je naveličal. Priskutila se mi je, ker se mi je zdelo, da ji je bila vsa modrost naučena, iz knjige nabrana in v glavi in sredu nepredelana.

Od nje so mi zmerom bolj uhajale misli domov. Iskale so pogospoščeno in pomoderljeno Ančko, ki se mi je bila čisto odrekla in me odrinila, in hrepenele so po Berti, krotki in čisti dušici.

"O, Berta, ali bi mi verjela, da se mi milijonkrat na dan vrača k tebi mil, svet spomin...? Ko bi mogla vedeti, da sem neprenehoma ob tebi in da mi je vsak dih le otočen vzdih za teboj! In da se mi bo duša še ob teški uri mojega bednega konca blaženo ustavila in bo pokleknila pred svetlo ljubeznijo, ki si mi jo tako zvesto, tako bogato, tako nežno in čisto dajala...?"

Po Berti sem koprnel in vendar se nisem kesal nezvestobe. Kaj bi se kesal! Samo hlapci se kesajo svojih dejanj. Jaz pa hlapec nikoli bil nisem in hlapec nikoli ne bom! Moč sem bil že takrat, čeprav sem večkrat prav nemoško grešil... In moč je ne poznajo kesati, to je stvar slabšev. Zato pa vedo, kaj je sram, tisti pekoči občutek, tista grizloča zavest, da so ravnali nemožno in da so se dali tako rekoč — iz rok.

Tak sram me je žgal, čim večja je bila prijateljici volja do mene.

"Ali je lepo in pošteno — možko, da sem umazal spomin svoje poetične mladosti in pohodil veliko in edino pravo ljubezen blage in vdanosti, nedolžne golobčice bele?" sem premišljal in se začel zavedati, da sem bil Berti — grd zapeljivec brez časti in vesti. —

Vrnil sem se.

"Saj sem vedela, da se prideš!" mi je mirno rekla Berta in se mi smehljala.

"Glej, ni me kaj posebno pogrešala...!" me je grelo.